

Nr 34.

Uppläst och godkänd i Första kammaren den 6 mars 1912.
» » » » Andra kammaren den 6 mars 1912.

Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af väckta motioner om ändring i lagen den 31 augusti 1907 angående stadsplan och tomtindelning.

(Lagutskottets utlåtanden nr 13 och 19).

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag hafva af enskilda motionärer föreslagits vissa ändringar i lagen den 31 augusti 1907 angående stadsplan och tomtindelning.

I en af dessa motioner har hemställts, att Riksdagen måtte hos Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t efter verkställd utredning måtte utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af lagen om stadsplan och tomtindelning den 31 augusti 1907, att rättsförhållandet mellan staden och tomtägare i afseende å ersättning för värdet af gatumark blefve på ett mera ändamålsenligt sätt ordnad, än nu är fallet.

Enligt lagen om stadsplan och tomtindelning den 31 augusti 1907 skall mark, som erfordras för de i fastställd stadsplan upptagna gator, torg och andra allmänna platser, afstås till staden; men den, som af markens afträdande lider skada, åtnjuter af staden ersättning därför. Å andra sidan åtnjuter staden af tomtägare vid gata, som upplåtes för allmänt begagnande, ersättning för värdet af gatumarken till viss utsträckning och i viss i lagen närmare angifven ordning.

Med förevarande motion afses sådan ändring i nämnda bestämmelser, att större trygghet vinnes för samhället att utfå sin rätt till er-

sättning för gatumarken, samt att den osäkerhet, hvilken nu förefinnes angående tiden för tomtägares utgörande af denna ersättning undanröjes.

Af hvad som förekommit under förarbetena för ifrågavarande lag framgår noggsamt, att meningarna om det lämpligaste sättet att ordna denna angelägenhet varit mycket skiftande.

Det sätt, hvarpå samhällets rätt till ersättning för gatumarken slutligen i stadsplanlagen ordnades, synes emellertid icke tillfredsställande. Särskildt framträder såsom en mycket allvarlig olägenhet, att tidpunkten, då denna ersättning skall bestämmas och utgifvas, är alltför obestämd och kan framskjutas till en aflägsen framtid. Inom de städer, som upptagit till behandling frågan om ordnande af denna angelägenhet, har ock önskan framträdtt att få mera tillfredsställande bestämmelser härutinnan. Och det är äfven en sådan önskan, som i motionärens hemställen tagit sig ett uttryck.

Härjämte har svårigheten att beräkna ersättningen medfört en motsvarande svårighet att bestämma storleken af det belopp, för hvilket säkerhet skall affordras tomtägaren; hvarförutom olika meningar gjort sig gällande rörande beskaffenheten af den säkerhet, som bör fordras. Såväl i fråga om beloppets som säkerhetens bestämmande hafva därför gällande stadganden å olika orter vunnit väsentligen olika tillämpning.

De olägenheter, som i förevarande afseenden alltså yppats, böra enligt Riksdagens mening betinga en omarbetning af lagen i detta stycke, hvilken det icke synes vara skäl att vidare undanskjuta.

I en annan motion har föreslagits vidtagande af sådana ändringar i lagen om stadsplan och tomtindelning, att dels stadsplan icke finge fastställas utan att i densamma lämpliga områden i nödig omfattning reserverats för offentliga planteringar, och dels vid uppgörande af stadsplan bestämmelser skulle kunna med laga verkan meddelas angående skyldighet för tomtägare att vidtaga åtgärder äfven med afseende å sådan del af byggnadstomt, som ej är afsedd att bebyggas.

Vikten af att vid uppgörande af stadsplan hänsyn toges till behovet af öppna platser och planteringar synes ligga för öppen dag. De missförhållanden i hygieniskt afseende, som äro en följd af städernas hastiga utveckling och därpå framkallad sammangyttring af bostäder, äro allmänt kända.

Visserligen innehåller byggnadsstadgan för rikets städer stadgande därom, att vid uppgörande af stadsplan bland annat bör tillses, att esplanader dragas genom staden och att äfven andra allmänna planteringar

i staden, större och mindre, beredas så ymnigt som möjligt. Men, därest sådant stadgande finge plats i författning af civil lags natur, skulle detta uppenbarligen gifva ökad styrka åt krafvet på allmänna planteringsansordnande och gifva Eders Kungl. Maj:t en obestridlig befogenhet att vägra fastställandet af stadsplan, i hvilken nämnda kraf icke blifvit i erforderlig mån tillgodosedt.

Beträffande frågan om skyldighet för tomtägare att på visst sätt anordna honom tillhörig byggnadstomt, äfven till den del denna ej är bebyggd, innehåller stadsplanelagen allenast en bestämmelse i 3 § 2 mom. Nämnda stadgande, som saknades i Eders Kungl. Maj:ts för 1907 års Riksdag framlagda proposition i ämnet, tillkom i anledning af en inom Första kammaren väckt motion, hvori bland annat framhölls, att stadsplans helgd borde »kunna beredas för sådana sträfvanden angående förgårdar, fristående byggnader m. m., som präglade modern planläggning af städer».

Vid tillämpningen af nämnda lagrum läser den tolkningen hafva gjort sig gällande, att man visserligen skulle äga befogenhet att stadga inskränkningar i tomtägarens förfoganderätt öfver tomten, t. ex. genom att undantaga visst område från bebyggande såsom förgård eller dylikt, men att tomtägaren icke kunde tvingas att vidtaga åtgärder för att försätta och hålla obebyggt område i sådant skick, som erfordrades för uppnående af det åsyftade ändamålet.

Såväl med hänsyn till städernas allmänna hygien som andra för samhällets utveckling och trefnad betydelsefulla förhållanden synes det vara angeläget, att föreskrifter kunna meddelas om åtgärder från tomtägarens sida äfven med afseende å den del af hans tomt, som ej är afsedd för bebyggande, samt att tydlig bestämmelse härutinnan lämnas i lagen.

Samtliga de i förevarande motioner framlagda önskemål synas lämpligen böra komma i öfvervägande i samband med den omarbetning af vissa delar af stadsplanelagen, som Riksdagen förut i särskilda framställningar begärt, och som för närvarande lära vara föremål för Eders Kungl. Maj:ts öfvervägande.

Med stöd af hvad sålunda anförts, får Riksdagen hemställa, dels att Eders Kungl. Maj:t efter verkställd utredning måtte låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag om sådan ändring af lagen om stadsplan och tomtindelning den 31 augusti 1907, att rättsförhållandet

mellan staden och tomtägare i afseende å ersättning för värdet af gatuumark varder på ett mera ändamålsenligt sätt ordnadt, än nu är fallet, och *dels* att Eders Kungl. Maj:t måtte låta utarbета och förelägga Riksdagen förslag till ändring i nyssnämnda lag i syfte

1:o) att vid stadsplans uppgörande och fastställande krafvet på offentliga planteringars anordnande varder i erforderlig mån tillgodosedt, och

2:o) att möjlighet beredes för fastställande i den ordning, som gäller för fastställande af stadsplan, af bestämmelser rörande ordnande och underhållande af för bebyggande icke afsedd del af tomt.

Stockholm den 6 mars 1912.

Med undersåtlig vördnad.
